

v 000A

act. Nr. 248

Jünius, Pro, defensio (I)

n. 3 weitere handschriften

J

M. VII. 91.

ORATIO
PRO DEFENSIONE
LVTHERI LVTHERA-
norumque doctrina:

OPPOSITA

ORATIONI ALBERTI
HVNGERII ESUVITICAE SE-
CTÆ PROFESSORIS ET PROCANCEL-
larij & Academiae Ingolstadiensis, in qua malitiosè conatus
est Theologiam Lutheri, Caluini, aliorumq; , vt ipse ait,
Nouatorum, cum Philosophia Epicuri sic comparare, vt
tandem petulanter asserere haud vereatur, Lutheranis-
mum nil aliud esse quàm perfectum Epicureismum,
& contra Epicureismum, nil aliud quàm
imperfectum Luthera-
nismum.

HABITA VERO MARPVRGI IN
SOLENNI XXVI. BACCALAVREO.
RVM RENVNCIATIONE,
AB
OTHONE GVALTPERIO D. GRÆ-
carum hebræarumq; literarum
Professore.

ANNO, M. D. XC.

Bb. III. f

ORATIO
PRO DEFENSIONE
LUTHERI LUTHERA.

nomine doctrinae

ORATIO

ORATIONI ALBERTI

HUNGARICAE SE-

CTE PROFESSORIS ET PROCAN-

CEPTI

Non solum, cum philosophis episcopi comparantur, ut

tandem peritiam afferat, sed etiam Lutherus

in unum esse dicitur, episcopi

et contra philosophos, ut aliud quam

imperium dicitur.

aliquid.

HABITA VERO MARBURGI IN

SOLBNI XXVI. MCCCC. LXXV.

ANNO REINVCATIONE

OTHOE GUALTHERIO D. GR.

curam habentibus, h. e. sum

Proctor.

LIBR. NO. 10. 2. 20

4 11

REVERENDO DO-
CTISSIMO ATQUE HUMANISSI-
MO VIRO DOMINO CONRADO LAVTEN-

BACHIO, Lutheranae doctrinae in Ecclesia Francofurtensi
ae Moenum praconi sincerissimo: nec non ornatissimo atq; specta-

tissimo viro Domino IOANNI SPIESSIO, Typographo de
re literaria optimè merito: Dominis suis & amicis

reuerenter & officiosè colendis,

τὸ εὖ πράττειν.

N, VIRI REVERENDI DOCTISSIMI
atq; ornatissimi, qualemcumq; illam orationem
meam, quam in solenni clarissimorum virorum
studiosorumq; lectissimorum panegyri publicè
in schola nostra recitavi, cum officij & ordinis
ratione superioribus mensibus à senatu philoso-

phico iniunctum mihi esset, ut viginti sex candidatis, græcè lati-
nèq; eleganter eruditis, primam in philosophia lauream conferrem.

Quem ad tum & presentia vestra exoptatissima condecorastis, cum
in gratiam eximia spei & indolis adolescentis Ludouici Hunnij, cla-
riss. viri D. D. Egidij Hunnij filij, Marpurgum venissetis, & qua-
lemcumq; hanc dissertationem meam auditu vobis haud iniucun-
dam fuisse, apertè estis testati. Quanquam verò argumentum il-
lud, quod Pontificius Suita aduersum nos sibi sumpserat, longè au-
gustius & maiore cum apparatu aduersus ipsummet hostem & ca-
lumniatorem Hungerum retorqueri potuisset: tamen mediocrita-
te mea contentus, nolui operosius retexere telam pontificiorum
dogmatum, sed duntaxat digito veluti monstrare, quàm iniquè &
malitiosè sycophanta ille, sanctissimum virum, heroa fortissimum
& veræ Euangelicæ doctrinae instauratorem, Lutherum calumnijs
suis prosciudere sit aggressus. Memor enim egregiae illius Nazianz.

Zeni sententia: *φλυαεῖαι γερὴν καὶ ἀνθρώποις σπέφοντα, πλωτῶν* in parap.
ἡρωδῶν ἀνοίαν ἐπαυξάνουσα: non dubito quin sibi ipsi maxime Ecclesia.

A 2 nocuerit

PRÆFATIO.

nocuerit Hungerus, quippe quem tam manifestis calumnijs tamq̃
 anilibus nugis & nanijs gaudentem cordati & graues viri dein-
 cept ne vel cassa quidem nuce sint empturi. Vobis igitur potissi-
 mum, viri humanissimi, orationem hanc qualem qualem donan-
 dam ac transmittendam esse censui. Vos enim ij estis, qui peregrè,
 spectandi & exornandi actus huius causâ, ad nos accessistis: vos ij
 estis, quos theologiarum dissertationum lectio delectat plurimum,
 & ut hanc in publicum emitterem, eo ipso tempore, quo habitafuit,
 authores mihi extitistis: vos deniq; ij estis, quorum alter voce, alter
 prælo & typis elegantissimus, theologiae Lutheranae sinceritatem di-
 ligenter & sedulo inculcatam auditoribus, apud exteros verò longè
 lateq; disseminatam cupitis. Accipite ergo Domini & amici cha-
 rissimi hoc qualecunq; munusculum fronte amica & hilari: ac cum
 pro pietate vestra clarissimè perspiciatis, theologiam pontificiam
 non nisi Rhapsodiam quandam esse, ex paganismò, pseudoiudaismo
 & pseudochristianismo consutam: pergite facere quod facitis: Ec-
 clesiam Lutheranam, in qua Augustana Confessionis puritas doce-
 tur, constanter sequimini, pièq; veneramini, Antichristi Romani
 εἰδωλον tanquam certissimam animæ pestem fugite, paradoxiam
 eius ἡγεδοζοῦται ab omni theologica antiquitatis sapientia
 ignoratam detestamini, errantes in viam vestro exemplo, vestra
 doctrina, exhortatione & literis reducere satagite, ne illecti à me-
 retrice Babylonica & vino prostitutionis illius inebriati, tandem
 cum impia Romanorum pontificum cohorte aternos cogantur sub-
 ire cruciatus. Sic vos & vestram & aliorum procurantes salu-
 tem Deus opt. max. quàm diutissimè incolumes conseruet, sospiter
 actueatur. Marpurgi Calend. Septembr. Anno erae Chri-
 stiana 1589.

R. & H. V.

observantiss.

Otho Gualtperius, D.

ORATIO

ORATIO
 PRO DEFENSIONE
 LVTHERI LVTHERANO-
 rumq; doctrina.

SAPIENS est illa atque consideratione di-
 gnissima commonitio, Magnifice Dn. Re-
 ctor, illustres & generosi Barones, Reueren-
 di, clarissimi, consultissimi, humanissimi
 atq; ornatissimi viri, studiosi lectissimi, qua-
 extat in Pythagoræ Samij Poëmatio, quod
 nomine χρυσῶν ἐπτῶν inscribitur, cum inquit:

Μηδ' ὑπνον μαλακοῖσιν ἐπ' ὄμμασι προσδέξασθαι,
 Πεῖν τ' ἡμερῶν ἔργων τρεῖς ἕκαστον ἐπελθεῖν.
 πῆ παρέβιω; τί δ' ἔρεξα; τί μοι δέον ὄκ' ἐτελέοθι;
 Ἄρξά μιν θ' δ' ἀπὸ φάωτος ἐπέξισθι, χεῖμα τέπειτα
 Δειλά μὲν ἐκωρήξασ' ὅτι πλήσσει, χεῖρα δὲ τέρπει.
 ταῦτα πόνει, ταῦτ' ἐκμελέτα, τέτων χεῖ ἐργῶν σε,
 ταῦτά σε τῆς φείης ἀειτῆς εἰς ἵχνια γῆσθαι.

Hoc est, vt carmine exposuit Gerardus Matthysius:
Mollibus inducas oculis non ante soporem
Cuncta ter exacti quam volueris acta diei:
Quò sum transgressus? quid feci? quid boni amissum est?
A primo incipiens sic ordine cuncta reuolu,
Deq; mala doleas, de re letaris honesta;
Hec age & exerce vigil, hec adamare decet te
Hec te virtutis dia ad vestigia ducent.

Enimvero, quemadmodum alias in omnibus vitæ parti-
 bus verissimum esse deprehendimus, quòd scilicet tum de-
 A 3 mum

num actionum nostrarum optatos consequamur fines, quando subinde officij iniuncti memores, debita cum pietate sobrietateq; ad animum reuocamus, quid primò, quid secundò, quid tertio, quid vltimò præstandum faciendumq; nobis sit: ita imprimis in re literaria vel maximè necessarium hoc potest videri. Est enim hïc cum artium varietate coniuncta difficultas haud leuis ita, vt nunc obstet obscuritas, nunc impediatur subtilitas, nunc mentis & ingenij remoretur tarditas, & quod omnium grauissimum est, infinita illa pulcherrimarum doctrinarum multitudo memoriam nostram sic videatur obruere, vt eas aut rectè complecti, aut satis retinere firmiter, vix ac ne vix quidem valeat. Quare prudenter cum præceptores illi faciunt, qui discipulis suis cum Pythagora frequenter inculcant, vt scholam ingressi repetant versiculum Pythagoricæ diligentia exactorem: *πῆ παρέβλω; τί δ' ἐπέξα; τί μοι δέον ὄντι ἐτελέω;* tum quoq; discipuli rectè studijs suis consulunt, quando cum senegrauissimo Catone, Pythagoreorum more exercendæ memoriæ causa, quid quoque die dixerint, audiuerint, egerint, vesperi commemorant. Hæc cum studiosè & diligenter etiam atq; etiam considerarent præsentibus in medium producti candidati, ideoq; libenter parentum & præceptorum suorum monitis obtemperarent, nihilq; non, quod ad eruditionem & virtutem comparandam faceret, tentarent Logica, Rhetorica, latina mathematica, græca, instar germanorum Pythagoræ discipulorum repperent, tandem huc vsque in artibus modò nominatis progressi sunt, vt digni fuerint iudicati, quibus hodierna luce in solenni hoc conuentu Scholastico primus Philosophiæ honos publicè à me decernatur ac conferatur.

Cæterum ne contra statuta & morem laudatissimæ huius

*Cicer. in
Cat. maior.*

ius Academiae, ἀνίμωις, quod dicitur, χερσὶν ad laureæ istius distributionem prorupisse videor, materiem aliquam vtilem & salutarem in gratiam studiosæ iuventutis initiò pertractandam suscipiam. Deliberanti autem mihi, quodnam argumentum ex tanta rerum varietate potissimum seligendum ducerẽ, quod & actu & auditorio hoc dignum iudicari, à meo verò in sacrarum literarum studio, cui maximam vitæ partem dedidi, haud alienum posset censeritandem constitui, de philosophia quidem & philosophorum placitis aliquid differere: quòd talem vestram tractationem tempus atque locus deposcere videantur: vt item de Theologia & Theologis, quòd talis dissertatio studiorum meorum rationibus maximè consentanea, accommodataq; esse existimetur.

Verumenimverò, vt huius instituti mei causam atque occasionem paulò plenius intelligatis, nolite putare me temeraria quadam incogitantia Philosophiam cum Theologia, & contrà velle confundere, quasi facultatem illam vtramq; certis quibusdam limitibus & metis haud iudicarem distinctam: verùm occasionem, vt facerem, præbuit insignis ille & nobilis Lutheri, aliorumq; protestantium Theologorum calumniator, Albertus Hungerus, Theologiæ in Ingolstadiensium Academia Professor ordinarius, eiusdemq; Procancellarius cui annis abhinc paucis in consimili palæstra, eadẽ planè ratione de Philosophia & Theologia differere placuit. Philosophum enim proponit sibi Epicurum eiusdemq; Philosophiam & placita: Theologum Lutherum, huiusq; doctrinam & dogmata. Atq; inter hos duos decem integris pagellis conatur ostendere, tantam esse homologiam, analogiam, consensum, concentumque doctrinam vtriusq; tam consentaneam, tam cognatam
tam.

tam consimilem, ut vix ouum, quod dicitur, ouo sit similius, adeò ut, quemadmodum Epicurus ex diuersis Philosophorum placitis circulum coëgerit & de obsoletis Cyrenaicis alijsq; philosophastris floruerit: ita Lutherus ex varijs iam pridem damnatis & anathematizatis hæresibus Manetis, Arii, Eunomij, Vigilantij, Iouiniani, Wiclefi, aliarumque pestium venenis pestiferam suam sectam condiderit: tandem ut sententia & iudicio Hungeri, Epicureismus nihil videatur esse aliud quàm imperfectus Lutheranismus: Lutheranismus verò haud aliud quàm perfectus Epicureismus, quæ impudentissima impudentissimi Suitæ vox, cum non modò in solenni & frequenti absq; dubio studiosorum panegyri magno hiatu & verbis sesquipedalibus fuerit prolata, verum etiam post censuram perinde religiosi Socij Gregorij de Valentia in orbem Christianorum publicis typis emissa: operæ me facturum pretium existimaui, si in gratiam studiosæ iuuentutis, cuius bona pars fortassis has Strophas vidit & legit, contra demonstrarem, argumentum, quod pontificius hic monachus aduersum nos de Philosophia & Theologia sumpsit, non nisi in ipsos Pontificios, eorundemque philosophicam Theologiam optimo iure quadrare. Ac proinde non Lutherum, sed Clerum Antichristi Romani ab Hungero fuisse delineatum. Cæterum, ut solidam eius rei vobis fidem faciam, non sequar vestigia Hungeri, ut sine omni discrimine vniuersam Pontificiorum Theologiam ex Ethnicismo constare dicam. Hac enim ratione vel in ipso limine non minus ac monachus hic foricis instar me proderem & totam orationem redderem suspectam. Verùm in eo versabitur huius dissertationis meæ cardo, ut liquidò euincam, omnem Pontificiorum Theologiam, quatenus à nostra, hoc est, Lutherana

LUTHERANORVMQVE DOCTRINA. 3

therana & Augustanam Confessionem professa, recedit, vel ex varijs Philosophorum, non Epicuri tantummodò, sed aliorum quoq; plurimorum placitis esse conflata: vel κακοζηλία quaedam legum Mosaicarum introductam: vel deniq; proprio arbitrio & authoritate humana κατ' ἐθελοθρησκείαν Romanorum Pontificum præter & contra Dei verbum in Christi Ecclesiam esse inuectam, stabilitamq;.

Quocirca primò de Paganismo, secundò de Pseudoiudaismo, tertio de pseudochristianismo Pontificiorum ex ipsarum rerum & cultus æstimatione deinceps pro temporis ratione aliquid in medium sum allaturus, ita tamen, vt maxima orationis pars in primo absoluat mēbro, quòd istud ad institutum nostrum potissimum sit accommodatum. Vestras humanitates peramanter etiam atq; etiam rogatas cupio, vt auribus beneuolis adesse mihi haud dedignemini.

Paganismum itaq; Pontificiorum, vt propter antiquitatem primo collocatum loco, principiò aggrediar. Obscurum vobis nequaquam esse potest, quàm religiosè & sanctè persuasum velint omnibus, se de primo illo & summo religionis Christianæ capite, de sacrosanctè inquam Trinitatis mysterio haud aliud statuere, quàm id, quòd omnibus ætatibus Catholica ex Dei verbo statuit Ecclesia.

At interim quid faciunt? quàm verum dicunt? cum ne & hïc quidem à Paganismo sibi caueant, sed si vsquam alibi vel hïc imprimis in eum impingant. Enimuerò quidam Ethnici non vnum cum Dei Ecclesia Iehouam agnoscunt, sed πολυθείαν seu multitudinem Deorum vanissimè commiiscuntur, vt vnum quidem summum Deum constituent, cui tamen infinita alia numina inferiora subijciant, ob id, quòd stultissimè opinētur, vel supremam illam sum-

B mi nu-

mi numinis ac Dei maiestatem sublimiorem esse, quam vt res mortalium singulas curare, ijsq; prouidentia sua vacare dignetur: vel saltem si maximè curæ sint illi res humanæ, indignum tamen esse, vt à tam miseris atq; infelicibus homunculis indefinenter tot precibus atq; supplicationibus fatigetur: inferiores autem Deos ceu numero plures, a ditu faciliores esse, qui, vt apud summū Deum maiore valeant authoritate, ita petita quoq; hominum celerius conficiant & impetrent.

Quid enim quæso aliud opinati sunt Platonici? quid Apuleius? quid Porphyrius? quæ alia gentilium θεοκοφία? Sic enim, referente Eusebio & Augustino, Platonici codē prorsus modo inter Deum summum & homines, tum animas defunctorum, tum dæmonas mediatores constituebant. Verba Augustini ex lib. 8. de ciuitate Dei cap. 20. 21. 25. 26. de Æsculapio & Hermete Trismegisto nominatim adducerem, ni tempori & actui inseruiendum mihi intelligerem. Pari prorsus ratione Pontificij, quanquam se summum quendam & vnicum Iehouam nobiscum colere confiteriq; dicant, eidem tamen infinitam sanctorum hominum turbam ceu ἄγδοχας in locum gentilitiorū Deorum substituunt: ad quos etiam preces suas dirigunt, vt ipsi ceu intermedij inter Deum & homines supplicationibus audiendis, non sine permagna vnici mediatoris Christi contumelia destinati credantur.

Conferat enim aliquis Pontificiorum de veneratione Sanctorum doctrinā: intueatur ipsius Ecclesiæ Romanæ praxin & liquidò animaduertet, omnia ea, quæ de mediationib. suffragijs, patrocinijs, meritis, ope, auxilioq; Sanctorū tradunt, defendunt, exercēt, omnia, inquam, re & facto, mutatis tantummodò nominibus, ne latum quidem vnguem

guem à vana illa & stolidi Platonicorum Philosophica Theologia discrepare. Substitue in locum Æsculapij Cosmam & Damianum & habes Platoniam Pontificiorum orationem, ô medici pijsissimi, qui meritis clarissimi in cœlis refulgetis, à peste, clade corporum præseruetis & operum moribus ne langueamus, aut moriamur Spiritu, sed animæ ab obitu velociter surgamus & viuamus in gratia, sacra cœli palatia donec ingrediamur. Substituatur in locum Trismegisti beatissima virgo Maria & erunt ex Rosario ipsius preces eiusmodi: ô virtutum vasculum, regina cœlorum, Christi receptaculum, salus anxiorum, tutum propugnaculum, saluatricis languidorum, audi conquerentium preces famulorum & pro nobis miseris Deum deprecare. Nam quicquid petieris, vales impetrare. Summanos necessitas te cogit rogare, quos in fluctu positos sænum pulsat mare. Quid? quòd totum Psalterium non sine atroci vnus omnipotentis Dei blasphemia, horrendæq; idolomanie crimine ad eiusdem virginis Mariæ inuocationem sit transfermatum.

Porro quidam Pagani pro multiplici Deorum varietate alios cœlestes, alios aërios, alios terrestres, alios marinos, alios syluestres faciebant, quidam hac in parte post Ægyptios imprimis Græcorum maxima vanitas ac superstitio fuit notata, qui Mari Neptunum, Plutonem intimis terræ visceribus & cauernis, Iouem cœlo incluserunt, & rursus his singulis alios infinito numero adiunxerunt: Ioni Saturnum, Mercurium, Appollinem, Martem, Venerem, Dianam, Neptuno Nereum quem ἀλκμάννα & Portum seu Portunum nominant, innumeram item Nympharum cohortem, quales fuere Nereides, ποταμίδες, κρηνητίδες, δρυάδες, εμαιοδρυάδες & nescio quæ aliæ, Apud Romanos verò erant

DEFENSIO LVTHERI

Dij maiorum & minorum gentiū, erant penates, Dij communes, Dij geniales, indigetes, patrij, tutelares, ac reliquum genus Faunorum, Syluanorum, Satyrorum, Lemurum, adeò vt doctis. Varro vltro 30000. commentitorum numinum suo tempore notauerit: Atq; inter hos omnes prouincias, regiones, ciuitates, familias, domos, elementa, fruges, semina, morbos, artes, opificia & nescio quæ alia distribuiebant, de quibus omnium ferè poëtarum libri pleni atq; referti sunt: priuatim etiam populi singuli gentis aut vr-
bis suæ conditores, seu viri fortitudine insignes (vt lacte-
um illud eloquentiæ flumen, Lactantius loquitur) seu foemi-
næ castitate mirabiles, tam inueneraione colebant, vt Æ-
gyptij, Isidem, Maurilibam, Macedones Cabylum, Pœni-
Vranum, Latini Faunum, Sabini Sancum, Romani Quiri-
num, Athenæ Mineruam, Samos Iunonem, Paphos Vene-
rem, Lemnos Vulcanum, Naxos Liberum, Apollinem
Delphi.

Lact. lib.
1. de fals.
relig.

Ita planè cōsimiliratione, Pontificios superioribus tem-
poribus, regionibus pene singulis, ciuitatibus, familijs, do-
mibus, hominibus, statibus, artibus, morbis, peculiarem
aliquem Sanctum, patronum tutelarem atq; auxiliatorem
præfecisse, notius est ex publicis ipsorum scriptis, quàm vt
res longa probatione indigeat. Germaniã tuebantur Mar-
tinus & Georgius Cataphractus: Romanorū territorium
Petrus & Paulus: Hispanos Iacobus: Gallos Michaël & Di-
onysius: Heluetios Maria ad nigricantem Eremitarum Syl-
uam: Vngaros Ludouicus, & altera Maria, quæ apud Aquis-
granenses moratur. Polonos Stanislaus: Moscouitas Nico-
laus: Brussos Albertus. Ex ciuitatibus Mediolanum de-
fendebat Ambrosius: Coloniam Agrippinam tres magi
ex oriente, si Dijs placet, hucusq; satis tardè aduentantes:
Augustam

LUTHERANORVMQVE DOCTRINA. 9

Augustam Huldericus: Solodurum Heluetiorum Vrsus, & quis alios innumeros Quintinos, Quirinos, Osvualdos, Gangolfos similesq; Sanctos posset enumerare? Studiosi amabant Gregorium & Catharinam: Pictores colebant Lucam: Iureconsulti venerabantur Iunonem: Medici Cosmam & Damianum: Equites Gregorium: Sartores Gotmannum: Sutores Crispinum: Fabri Eulogium: Figuli Gotarum: Nautæ Nicolaum & Christophorum: Venatores Eustachium. Ad auertendam grandinem inuocabantur Ioannes & Paulus: contra incendia Agatha & Floreanus: contra rubiginem Iodocus: contra pestem Sebastianus & Rochus: contra febrim Petronella: contra venenum Ioannes Euangelista & Benedictus: aduersus dentium dolores Apollonia: contra oculorum vitia Otilia: contra calculum Liberius: contra ignem sacrum Antonius: Contraſti implorabant Wolffgangum: Dæmoniacy Romanum: Epilepticy Valentinum: Captiui Leonhardum: Puerperæ Margaretham: Meretrices (vt ne hæ quoq; curiæ Romanorum Pontificū deessent) Afram & Magdalenā, quemadmodum Romani olim Leānā Faulam Florā. Taceo innumera alia Deorum monstra, quæ vix per integrum anni circuitum à miseris illis Pontificijs recenseri potuerunt. Sic enim Wernerus Westphalus historiæ istius author, quæ nomine Fasciculi temporum inscribitur, Isuardum quendam monachum iussu Caroli Magni omnes legendas, & actus Sanctorum in vnum volumen collegisse commemorat, & factum esse, vt in singulos dies vltra trecenta festa Sanctorum concurrerint. Quod si verum est, annon infinito intervallo Pontificij gentiles relinquunt, cum hi vix vltra 30000. Deorum, illi vel quadruplo maiorem numerum recensere potuerint.

B 3: Præterea

Præterea, quemadmodū vetustas Ethnica per *ἱστορίαν* Poeticā in Diuorum numerū referebat Semidios, Heroas & Cæsares, qui virtute & nominis gloria famā aliorum viderentur superare: ita Pontifices quoq; Romani pro imensa sua, quam fingunt sibi potestatem, in album Sanctorum retulere, quoscunq; Canone dignos ipsi pro arbitrio suo iudicauissent. Testatum hoc faciunt narrationes de sancto Ludouico Franciæ rege, quem Papa Bonifacius eius nominis octauus canonizabat, ipse interim minimè sanctus existens, de quo dicebatur publicè, quòd ad Papatum intrasset, vt vulpes, vixisset vt Leo, mortuus fuisset, vt canis. Testantur historiæ de sancto Henrico, Imperatore & Bavarie duce: de sancto Bernhardo, marchione Badensi, de S. Leopoldo Austriæ duce, de S. Brigitta Suetiæ regina, vt nūc præteream maximum illum Paparum, Prælatorum, Cardinalium, Episcoporum, aliorumq; Monachorum numerum, quem rhytmis expressum Fasciculi temporū author sub Papa Ioanne eius nominis 22. percenset.

Adhęc quemadmodū vetustas Ethnica nō solū maiorū (quos vocabant) gentiū Deos colebant, sed eos etiā, quos in gradu longè inferiore collocādos arbitrabantur, quosq; nusquam existentes ex euentis tantū sibi fingere didicerant, adeò vt ne Deam Cloacinam quidem, Venerem caluam, venerem armatam, Deam Mutam, Cacam, Leenam, Faulam, Floram, Cuninam, immò Sterculium & Terminum præterirent: ita haud secus Pontificij tanquam minorum gentium adeò inglorios ignotosq; diuos diuasq; Gregorium, Christophorum, Iodocum, Catharinam, Otiliam inuocare singulisq; sua tribuere encomia consueuerunt, vt post natos homines vnquam istos vixisse, ne dicam præclari quicquam gessisse, cultores eorum proprii solidè probare

LUTHERANORVMQVE DOCTRINA. II

bare non possent. Erant nimirum obscuri monachi, fratres ad ocium, papyrum & tempus perdendum nati, qui ex triuio arripientes occasionem, nescio qua singulari imbuti deuotione, vel rapti Enthusiasmo, secundum quietem eiusmodi fabulas impudentissimas & manibus penè palpabiles sominabant, post, ceu ab ipso Deo cælitus dilapsas, supersticiosissimo populo pro auro videlicet carbones obtrudebant. Quod si vel ipsi Pontificij negare aut dissimulare voluerint, obstat Gratiani authoritas, qui distinct. 15. disertè notat, fuisse secundum antiquorum authoritatē singulari cautela prohibitum, ne tales de Sanctis legendæ coram populo percenserentur, subiecta hac ratione, quòd eæ vel ab infidelibus, vel ab hæreticis, vel ab incertis authoribus ita conscriptæ iudicarentur, vt veræ fidei potius subsannatio, quàm confirmatio sint futuræ.

Neq; satis est Pontificijs tantam quasi minorū gentium Deorum turbā Pontifici & mediatori nostro vnico Christo adiunxisse: quin etiam in terris idola seu simulachra eorum lignea, argentea, æneaq; effingunt, passimq; in templis posita religiosè venerantur, colunt, adorant. Immò non effingunt tantum, sed & ornatu vario condecorant, chlamyde, peplo, vestibusq; varijs amiciunt, haud secus ac si vel ab æstu, vel frigore periculum ipsis immineret.

ô stultas hominum mentes, ô pectora cæca,

Quamlibet in teneris vita quantisq; periculis

Degitur hoc æni quodcumq; est:

Quis hæc ludibria nō derideat, qui habet aliquid sanitatis? cum videat homines velut mente captos ea seriò facere, quæ si quis faciat per lusum & iocum, minus sanus imò ineptus esse videatur. Vnde verò, quæso te, habent aut mutuati sunt Pontificij hanc impiam & stolidam vanitatem, nisi

*Lact. lib. 11.
cap. 21.*

nisi ab ipsis Ethnicis. Probauerit hoc, opinor, vel solus ille Dionysius senior Siciliae rex, egregius simulachrorum contemptor & spoliator, qui, ut refert Valer. Max. lib. 1, cap. 2. ingressus Deorum templum detraxit Ioui Olympio magni ponderis amiculum aureum, quo cum tyrannus Hiero e manubijs Carthaginensium ornauerat, proq; detracto aureo, laneum ei iniecit palliū dicens: aestate graue esse amiculum aureū, hyeme frigidum, laneum autem ad utrunq; anni tempus magis esse accommodatum. Idem Epidauri Æsculapio barbam auream euulsit, affirmans, minimè decere, ut parens Apollo imberbis, filius Æsculapius barbatus cōspiciatur. Et rursus, cum videret simulachra porrectis manibus victorias aureas, pateras & coronas aureas tenere, eripuit illis, subijciens, se oblata accipere, non auferre, immò per absurdum fore, à quibus quotidie bona petamus ab iisdem vltro porrigentibus nolle accipere. Vnum tamē inter gentiles & Pōtificios videtur interesse, videlicet quòd cum pagani olim argēto & auro idola sua ornarent, Pontificij nostri vix sordido & squalido panno Mariā suam circumuestiant, quippe quòd argentum & aurum in alios vsus meliores conuertere didicerint. Ac sanè quæ dixi & demonstraui hætenus de Pontificiorum πολυθεία, quam cum maxima Dei ignominia coniuncta sint, maiora tamen & magis nefaria committere Pontificios, affirmare nullus dubito. Neq; enim suffecerit illis, tantam Deorum multitudinem cum Ethnicis introduxisse, iurant præterea, iurant, inquā, per Sanctos demortuos, illisq; honorem soli lehouæ debitum impartunt, cum tamen iurare sit nefas, nisi per eū, qui verè habeatur & existat creaturis omnibus, ne angelis quidē exceptis, maior, imò iuramentum deferri nulli possit, nisi in solidum eidem diuinæ simul omni-

scien-

scientiæ & omnipotentiae laus ascribatur. Quare cum cultus inuocationis, qui basis & fundamentum salutis est, à Pontificijs in Paganismum conuersus & transformatus sit, quid obstat quò minus Theologia Pontificia cum gentilismo hac quidem in parte reciprocetur ac conuertatur? Dicat igitur nunc Albertus, vtrum Pontificia, an Lutherana Theologia, Theosophiæ Ethnicæ sit similior, in eo fidei capite, vbi vel summa cum Deo æterno est copulatio vel ab eodem extrema disiunctio & propter spirituales fornicationem, vt Christiana pietas appellat, manifestum diuortium.

Sed enim vt ad similitudinem Platoniorum, Porphyrianorum, Græcorum, ac Romanorum, multitudinem Deorum, de qua hætenus diximus, introduxerunt. ita nominatim cum Epicuro etiam ex eodem fundamento propitiam Dei erga nos prouidentiam tollunt: dum non ad Dei solius curam, sed & DIVORVM tutelam perinde nos ablegare solent. Cumq; pro πληροφεία fidei, & spe immotis Dei promissionibus subnixæ, dubitationem de gratia Dei erga nos deq; precum nostrarum exauditione substituant, quid aliud quæso faciunt, quàm quòd omnem consolationem nobis eripere, Academicam verò seu pyrrhonianam ἐπιποχην persuadere conantur. Proinde Alberte, ne puta iniuriam tibi à me fieri, si insolētissimas tuas ἐκφωνήσεις, quas passim in oratione tua potius, in te ipsum retorqueam: si inquam de te conquerar & alta voce exclamem: ô homines Epicureos, addo & Academicos impijssimos? Ecquidni enim Lutherum rectissimè de prouidentia diuina docentem excusam, te verò Alberte cum monachis tuis accusam, qui plenis buccis quotidie ingenti boatu in templis vestris, priuatim etiam in cubilibus vestris, non ad curam

C

Dei

Dei, non ad prouidentiam Dei, non ad promissiones præsentia Dei confugitis, sed de cura, de cura inquam, & prouidentia Sanctorum demortuorum vnicè solliciti atq; suspensi existitis. Hinc illæ nefariæ vestrae voces: Aue Maria salus & consolatrix viuorum & mortuorum, mecum sis in omnibus tribulationibus, tentationibus, necessitatibus & angustijs meis, & maximè in hora mortis meæ, & impetra mihi omnium peccatorum meorum veniam & cœlestis patriæ gloriam, ô peccatorum consolatrix, infirmorum curatrix, errantium reuocatrix, iustorum confirmatrix, desolatorum spes & auxiliatrix, atq; mea promptissima adiutrix & singularissima inuocatrix, tibi Domina gloriosa commendo hodie & quotidie animam meam, ô beate Paule ora pro nobis, ô Petre beate ora pro nobis. Hæcine scripturarum sacrarum de prouidentia diuina sententia est? An non hoc ipsum est, Deo prouidentiam suam detrahere, & cum creaturis communicare?

Sed tempus me iubet progredi. De peccato peccante, seu originario, & consequenter de viribus humanis, vel libero hominis nondum renati arbitrio, quid aliud quæso tradunt Pontificij, quàm id, quod philosophi gentiles, quibus tristissimus ille primorum parentum lapsus & horrenda imaginis Dei in homine destructio prorsus erant ignota, docent & produnt memoriæ?

Aquam lustralem, quam vulgò Benedictam vocant, & qua non corporis sordes, sed animi & conscientia vitia, seu sacro quodam februo purgari existimant, vnde petierunt Pontificij? Ab Ethnicis profectò. Sic enim Romani, Paganismo adhuc florente, ad portam Capennam, aqua Mercurio sacra aspergere se inuicem, & hoc modo à vitijs potissimum verò periurijs purgare se solebant. Eadem per-
fusione

fusionem Peleus Patroclum abluisse, Acastus Peleum à cæde fratris Phoci expiasset, Ægeus Medeam à cæde liberorum liberasse scribuntur. Eodem ritu Orestem expiatum esse à cæde matris Clytemnestræ Pausanias author est in Corinthiacis. Ac sanè ut Pontificij, ita Ethnici quoq; nihil sacrorum sine corpore lustrato attrectare solebant, sed potius piaculum & nefas id esse putabant. Hinc Æneas apud Vergilium ceu multa cæde pollutus ad patrem Anchisem:

*Tu genitor cape sacra manu, patriosq; Penates,
Me bello è tanto digressum, & cæde madentem
Attrectare nefas, donec me flumine viuo
Abluero.*

Et notus est Sarcasmus Diogenis Cynici apud Laërtium lib. 6. Is enim cum quendam videret religionis causâ fluuiabilibus undis se aspergentem, ridebat hominem dicens: ô infelix, an ignoras, quoniam, ut in grammatica erratis aspersus, non absolueris, ita nec vitæ criminibus euades liber: rectè nimirum insaniam hominis notabat, qui aqua sensibili & elementari animi maculas purgari & elui opinabatur. Notum etiam est Valentiniani Imperatoris factum, qui nondum quidem Imperator, cum aliquando vnà cum Iuliano templum Fortunæ ingressus esset, atq; ab ædituo aspersus gattulam in Chlamyde purpurea vidisset, pugno percussit ædituum, hoc non purificare, sed inquinare est dicens. Tantò autem magis in Pontificijs reprehendendus est impius hic aquæ lustralis abusus, quòd ipsi Ecclesiæ titulū sibi vendicant & ij videri volunt, qui cum vniuersa Ecclesia Catholica de effusione pretiosi sanguinis Iesu Christi (qui solus ab omni emundat peccato) rectè & piè sentiant, cum tamen id negent factò, quod verbis iam erant professi. Imò (quod peius est) instar incantatorum lustralem hanc

aquam peculiaribus quibusdā demurmurationibus consecrant & inde diuinam quandam intrinsecam virtutem atq; efficacitatem stultissimè ei affingunt.

Quid dicam de purgatorio? Bella videlicet fabula & digna suis authoribus. Sed vnde eam Pontificij? Respondent ex Augustino & alijs nonnullis scriptoribus Ecclesiasticis? Verùm si quæras vnde Augustinus & reliqui? Affirmant ex Platone, Homero, Vergilio. Proh Deùm atq; hominum fidem? Ergone articulus fidei ex Platone, Ecclesiæ dogma ex Vergilio & Homero exstructur. Quæ hæc Theologia philosophica est? Non miror iam amplius, Alberte, quòd adeò perstrinxeris Lutherum cùm summum alioqui Philosophum Aristotelem Aristultelum appellasset, & vt tu verba eius germanica adducis: *der hohen Schulen Narentreiber*. Hæc enim propter te & similes Theologastros scripsit Lutherus, qui Paganismū à Christianismo non discernentes *βδελύσματ*a etiam illa Philosophorum in Dei verbum & eius Ecclesiam contra omnem pietatem ingeritis, veram philosophiam à notha & spuria non discernitis, sed indiscriminatim sic ea abutimini, & antè vos abusi sunt maiores vestri, vt ante pauca secula omnium scholarum vestrarum pulpita Theologica plus haberent spinarum Aristotelicarum, quàm sanæ & puræ doctrinæ ex verbo Dei petitæ, immò in omnibus penè disputationibus & controuersijs Theologicis dirimendis solus aduocaretur iudex Aristoteles.

Non igitur tantoperè mirandū, si propter hunc vestrum abusum Lutherus Aristotelem vocet Aristultelum: cùm simili ratione & D. Terullianus generatim Philosophos paganos omnes, haud quaquam dubitauerit hæreticorum appellare Patriarchas. Sed hæc de purgatorij structura: modum

dum etiam & rationem releuandarū animarum Pontificij à gentilibus sunt mutuati. Sic enim apud gentes receptū & publicè persuasum erat, animos mortuorum, viuentium exequijs, inferijs & sacrificijs releuari & adiuuari, vt ex Stygijs paludibus & Cerberi latratibus protinus ad campos Elysios subuolent, ibiq; ad requiem & refrigerium deducantur: reliquorum verò animas, quibus eiusdem suffragia à viuis haud præstentur, miserè detineri cruciariq;. Eadem Pontificiorum est opinio, ritus ijdem: nimirum quia *ἡ ἀλφίτα*.

Ergò in hoc vnico tandem laudandus erit mihi candor Ingolstadiensium monachorum, quòd publicis editis scriptis id ipsum haud grauatim fuerint confessi, videlicet extare purgatorium, si non in Scriptura canonica, apud Homerum tamen in Vlysea lib. α & γ: apud Verg. Æneid. 6, apud Ouid. 2. Fastorum: apud Aristotelem etiam vsquam: & tandem in Alcorano articulo 10. Quæ autem & quantæ hæc sint in Dei Ecclesia tenebræ, cordati Christiani etiam me non admonente vltro perspiciunt.

Verùm Augiæ stabulum repurgandum mihi sumpsi. Itaque, Aud. optimi, si paulò longius in prima illa parte commoratus sum, rogo vt id non mihi sed potius fœcunditati errorum Pontificiorum imputandum esse existimetis. Strictim autem & breuiter & quasi extremis digitis duntaxat attingam, quæ de Pseudoiudaismo atq; Pseudochristianismo Pontificiorum deinceps dicenda restant. Quanquam verò omnia illa in ieiunis mundi elementis, vt cum Paulo Apostolo loquar, & litera potius quàm Spiritu consistunt: tamen ne hæc quidem Pontificij sine opinione necessitatis, cultus aut meriti asserere, sed sub interminatione Anathematis credēda cōscientijs solent obtrudere atq; venditare.

Vt verò in populo Iudaico vnus quondam erat Sacerdos & Pontifex summus, qui quotannis in Sanctum Sanctorum ingrediens pro se & populi ignorantia offerebat & sic Christum ἀρχιποιμένα secundum ordinem Melchisedeci adumbrabat, cuiusq; typum ad certum & definitum gerebat tempus: Ita Pontificij suum Oecumenicum & vniuersalem habent Episcopum, quem Papam salutant, eumq; ceu Christi in terris Vicarium, plusquam Aaronea potestate instructum falsissimè fingunt, adorant, exosculantur.

Rursum, vt multi erant Sacerdotes Leuitici, gradu & ordine, summo Sacerdote inferiores, quibus nunquam in Sanctum Sanctorum licebat ingredi, sed proprium erat munus in priori tabernaculo se continere, ibiq; pro distinctis & ordinatis à Deo ἐφημερίαις τὰς λατρείας ὁπιτελεῖν, vt loquitur Apostolus ad Hebr. cap. 9. Ita Pontificij suos habent Sacrificulos seu Missificatores, qui vt ordine longè inferiores sunt Papa, ita propriij sui officij ducunt, corpus Christi, si Dijs placet, consecrare, idq; transsubstantiatum in arcu- las reponere, ac quibus lubet, adorandum proponere.

Præterea, vt in eodem populo veteri erat iugis Sacrificium, quod singulis diebus ex instituto Dei peragi conueniebat: ita Pontificij ex vmbre huius & similitudinis imagine, iam pridem suum habent Deum Maozim, Missam inquam, in qua, vt ipsi nugantur, quotidie in cruentum corporis Christi transsubstantiati Sacrificium offerunt: neq; offerunt tantum sed & expiatorium statuunt pro peccatis tū viuorum & im mortuorum, immò quod iniquius est, & à Scripturæ veritate longè alienius, expiandi illam virtutem non à pretioso Christi sanguine, pro nobis semel in ara Crucis effuso, sed ab ipsius Missificatoris seu Sacrificuli εὐχαζία hoc est opere operato, vt ipsi loquuntur, dependere existimant.

Quo

Quo ipso nimirū tam iniuriosi sunt atq; blasphemi in Christi mediatoris tum officiū tum personam, vt pectori Christiano cogitatu nihil tam sit horrendum, atq; monstrosa immò crudelis hæc furiosorum monachorum sacrificandi dementia.

Porro conferte ipsimet altaria Iudaici populi, candelas fumigia, vestitus sacerdotalis splendorem, reliquumq; Sacerdotij Leuitici apparatus, cum Pontificiorum altaribus candelis, suffitibus, infularum & reliquorum vestimentorum luxurie: conferte annum Iubilæum, qui quinquagesimo quoque anno clangore buccinæ in populo Iudaico significabatur, cū anno Iubilæo Bonifacij octauī, qui in centesimum annum collocârat. Clementis sexti, qui in quinquagesimum: Gregorij vndecimi, qui in 30. Sixti quarti, qui in 25. contraxerat: & euadet meridiana luce clarius, ne hîc quidem Pontificios inficias ire posse, quin omnia illa sine Dei mandato per *κακοζήλια* duntaxat ex veteri lege sint mutuati.

Ad vltimum igitur membrum accingor, in quo tametsi plurima Pseudochristianismi documenta in medium possem afferre, studio tamē breuitatis attingam nonnulla duntaxat, ex quibus de reliquis simile fiat iudicium. Sunt igitur propriè sic appellati Papismi emblemata hæc: Hominum de mortuorū inuocatio idololatrica: Transsubstantiatio panis & vini in verum corpus & sanguinē Christi: Incrumentum Missæ sacrificium & illud quidem expiatorium cū pro viuorum tum demortuorum peccatis: Cælibatus Sacerdotum: Vfus vnus speciei in Cœna Dominica: Monachorum varij ordines, quorum alij alios crudelissimè sunt insectati: prohibitio Coniugij, ab Encratitis & Tatiano, vnà cum delectu ciborum & alijs dæmoniorum doctrinis pe-

nis petita: conspurcatio Baptismi, quæ fit sputo, sale & alijs
 sordibus aspersis: Baptismus campanarū: salis & aliarum
 creaturarum exorcisatio: deniq; vniuersalis illa Romani
 Pontificis potestas, qua pleno ore & calamo assentatores
 & monachi ipsius nugantur: quod Papa Romanus omnia
 iura habeat in scrinio pectoris sui etiamsi idiota sit & im-
 memor sui nominis: quod Papa idem habeat Consisto-
 rium cum Deo, & idem Tribunal cum Christo: quod Pa-
 pæ sit tradita omnis potestas in cœlo & in terra: quod à Pa-
 pa ne ad Deum quidem appellare liceat: quod Papa possit
 aliquid de nihilo facere: quod Papa maior sit omnia crea-
 tura & contra epistolos Pauli possit statuere: quod Papa
 sit magnus Sacerdos & summus Pontifex, Princeps Episco-
 porum, hæres Apostolorum: in primatu Abel: gubernatio-
 ne Arca Noæ: patriarchatu Abraham: ordine Melchise-
 dec: dignitate Aaron: autoritate Moses: iudicatu Samuel:
 Zelo Helias: mansuetudine Dauid: potestate Petrus: vn-
 ctione Christus & similia innumera.

At verò quis vnquam hominum, auditores humaniss.
 inde à mundi exordio tot mille retro seculis, tam vecors
 tam audax, tam insanus, tam blasphemus in Deum angelos
 & homines fuit vt se talem non hominem sed hominis mō-
 strum confingi atq; appellari pateretur. Ex quibus omni-
 bus concludi aliud potest nihil, quàm Papam Romanum
 esse Antichristum: Antichristum inquam illum magnum,
 de quo nominatim apud Paulum 2. Thessal. 2. Dan. 12. A-
 pocal. 17. & alijs scripturæ locis ex professo differitur.

Quare vt qualicunq; huic dissertationi meæ finem im-
 ponam, cum hæc omnia ita se habeant, vt hætenus est cō-
 memoratum, quis non vel manibus palpet, argumentum,
 quod initiò Albertus Hungerus aduersus nostras Ecclesias
 sibi

sibi sumpserat, validissimè aduersus Ecclesiam pontificiam militare: quis non vel cæcus videat Theologiam Romanam superstitioni Ethnicæ adeò esse consimilem, vt ouum ouo vix sic similius: immò non similem modò, sed & propter reliquos in medium productos errores, quos partim sub Pseudoiudaismo, partim sub Pseudochristianismo cõprehendimus, longè peiorem deterioremq;. Deum æternum Patrem Domini nostri Iesu Christi ex toto pectore oro, vt ipse in lucis veritate diutissimè nos cõseruet, ab Epicurea verò securitate & pontificijs tenebris nos custodiat ac tueatur. Dixi.

His itaq; præfationis loco præmissis, nunc deinceps ad actum promotionis ipsum, cuius gratia panegyris hæc instituta est, descendendum nobis esse video. Meministis enim dubio procul, quòd initio orationis dixerim, præsen-tes candidatos omnes & singulos, Pythagoricæ cohortationis memores, eiusmodi progressus in Logicis, Rhetoricis, Mathematicis, Græcis, Latinisq; fecisse, vt digni fuerint iudicati, quibus hodierna luce primus Philosophiæ honos & titulus publicè decernatur ac cõferatur. Ne igitur de præstita hætenus ipsorum diligentia atq; obedientia dubitare quisquã possit, agite, cãdidati optimi, cruditionis vestræ specimen aliquod edite, vosq; non καὶ φερα πρόσωπα in amplissimũ hoc theatrum productos demonstrate, sed singuli eo quo collocati estis ordine problemata vestra Logica clara & alacri voce recitate.

Edisserunt sua problemata.

Audiuistis Candidatorum nostrorum problemata iucunda ea sanè, & ex medijs Logicarum artium spatijs petita: nec dubito quin humanitates vestræ libenter in ijs acqui-

D

escant.

escant. Itaq; restare nihil videtur amplius, quàm vt publicè vniuersos & singulos Philosophiæ & Logicarum artiũ Baccalaureos renunciem. Sed quia in inclyta Academia hac more & consuetudine receptum est, vt antequam illud fiat, præceptoribus ordine Candidati singuli certa quædam capita ad scepra Scholæ iurent: Tu publicè vniuersitatis minister adesto, & formulam iuramenti Candidatis nostris clara voce prælegito.

Recitatur iuramenti formula.

Ego igitur Otho Gualtperius Græc. & Hebr. literarum Professor, non tam meo, quàm vniuersi Collegij Professorũ Philosophiæ nomine, omnes & singulos præsentis Candidatos 26. Philosophiæ & Logicarum artiũ Baccalaureos renuncio, declaro, proclamo, in nomine sacrosanctæ & indiuiduæ Trinitatis Dei patris, Dei filij, Dei S. sancti.

Insigne explicatur.

Quandoquidem verò à sapiente & erudita vetustate, in huiusmodi honorum literariorum distributione, semper adhibitæ fuerunt certæ quædam ceremoniæ, quibus solennes isti actus celebriores redderentur, nec tamen ἀοὐμβολοι prorsus illæ essent: nos quoq; ea in parte laudatæ atq; receptæ consuetudini satisfacere studebimus. Nolo autem iam Xerxen, potentissimum illum Persarum regem imitari, qui, vt refert historiæ Ethnicæ parens Herodotus, platanum quandam ob insignem proccritatem torquibus aureis armillisq; coronasse legitur. Ad eam enim dignitatem vt posthac sedulò aspiretis, calcar & incitamentũ vobis erit honos præsens: sed iam laureatis coronis vos ornaturus atque insigniturus sum, quæ & ipsæ vobis non modò magno honori atq; ornamento erunt, verumetiam de præcipuis

muneris

muneris & officij vestri partibus commonefacient. Laurus viriditatem suam per tempus hyemale amittit nunquam, sed retinet eam perpetuò: ita & pietas vestra, studium atq; amor sinceræ Philosophiæ perpetuò vigeant.

Lauri baccæ vt maximè nigricantes sint & amaræ: tamen cùm vsus earum nihilominus sit certus & saluberrimus: existimabitis & studiorum vestrorum radices hucusque amaras quidem fuisse, deinceps verò, si strenuè bonis artibus inuigilare pergatis, secuturos esse fructus dulcissimos.

Inter Laurum & vitem singularis quædam dicitur esse *ἀντιπάθεια*, qua de causa vitatores, qui sunt industrij & diligentes, odisse & eradicare eam solent: ita vos quoq; quotiescunq; coronæ huius laureæ recordabimini, dabitur operam, vt vos vicissim Bacchi sectatores odio prosequamini & studia vestra lucernam seu oleum potius, quàm vinum absumant. Laurus denique ea vi dicitur prædita, vt tactis fulmine adibus, in primis is dicatur euadere illæsus, qui laurea corona sit cinctus, cuius rei documentum Tiberium Cæsarem historiæ proponunt: sic quoq; vos lauro coronati, difficiles fortunæ tempestates cello & inuicto animo superabitis, semperq; post nubila Phœbum serenum expectabitis. Nunc ergo ocyus ad me contendite, & studij virtutisque vestræ *βραβεῖα* alacriter arripite.

I. VALENTINVS LANGIVS GVDENSPERG.

*ÆTERNVS virtutis honos & digna labore
Præmia Musarum meritò comitantur alumnos.
Pro virtute tibi Langi longoq; labore
Præmia habe, viridem laurum, & loca prima tuere.*

D 2

Quo

*Qualis conspicuas inter Latonia stellas
Nocte silens radiat: sic qui valet arte, sodales
Emicat ante omnes, & primus & altior extit.*

II. IOANNES SCHRODERVS
TREISENSIS.

Echo. *Huc SCHRODERE, cui placidum dat Gratia nomen.
E. Omen. Te manet haec laureola. E. aureola.
Vt vites decorant vna, sic tempora laurus:
Irrisor lauri vis pereat? E. pereat.
Quid? si quis titulos artis contempserit? vsq;
Hunc premere optarem debile stramen. E. Amen.
Quid? si Pierides quis spreuerit? ocyus atra
Huic Parca abrumpant pollice stamen. E. Amen.
Deliciae tibi Iane tuae sint numina Diuum:
Et Charites cura dulce leuamen. E. Amen.
Has cole. Sic nomenq; tuum laudesq; manebunt,
Donec humum vestit nobile gramen. E. Amen.*

III. ERASMVS ORLETTIVS
BVTZBACHENSIS.

Scazon. *Dilecte ERASME, amoris nomine qui gaudes,
Tibi noster applaudit Scazon. Te Cirrhaeus
Vates amat: tibi Thespiades fauent Musa:
Et gratiosa Charites gratantur ceptis.
En offerunt omnes pariter tuo fertum
Capiti ferendum, praemia militiae cepta.
Fac & colas & redames, à quibus ornaris:
Sic omen in faustum cedet tibi nomen.*

IV. FRIDERICVS RVLMANNVS
NIDDANVS.

Trochaic. *Prima sectantem est honestum in terris consistere*

Id

CANDIDATORVM.

25

*Vel locis quartis, quia arduis in rebus optimo
Iure magna semper optimis habentur proxima.
Nominis tui omen imple FRIDERICE lauriger,
Pace gaudens ditio: sis amans pacis bonæ,
Et caput nobis corolla Apollinari nectitor.*

33

33

V. RODOLPHVS GOCLENIVS

MARPVRGENSIS.

*Tu quoq; GOCLENII carissimè nate parentis,
Nomine qui septem replet meritisq; Triones,
Huc ades, ut crines ferti diademate cingam,
Quod meruit probitas, virtus, doctrina, laborq;
Et sero tu dignus, & hic, & quisquis honores
Seclatur, vitæq; ignobilis otia vitat.*

Heroic

33

33

33

VI. LVDOVICVS HVNNIVS

MARPVRGENSIS.

*Maestepia virtute HVNNI, patris optime fili
ÆGIDII, scriptis famaq; per aethera noti,
Huc ades, & primos studiorum letus honores
Fer, Daphnes fertum, quo te augur Apollo venustat.
Perge HVNNI bifidos Parnasi inuisere colles,
Perge sequi celebris vestigia ceptæ parentis:
Sic temaiori decorabunt munere Musa:
Sic eris acceptus patriæ, gratusq; parenti,
Et danti reddes vitam non immemor æqui.
Id fore confido: nam iudico ab ungue leonem.*

Heroic

VII. GEORGIUS DRAVDT

DAVRNHEIMENSIS.

*Nomen frequenter conuenit
Rei: id GEORGI in te liquet,*

lamba
dms

P 3

Qui

Qui cultor agri diceris,
 Aruumq; seruas ingent:
 Cui stina in aure queritur
 Penna anseris loquaculi.
 Vnum tibi frontis deest
 Decus, corona laurea.
 En, mente quod tota cupis,
 Habes corollam nexilem.

VIII. SYLVESTER MARIVS
NEOKIRCHENSIS.

Echo. SYLVESTER Marius mihi est vocandus,
 Phalac. Musarum soboles sacrata. E. grata.
 Num sylvester eris, comam Mineræ
 Si velarit odora laurus? E. aureus.
 Ergo doctæ Mari coronato frontem
 Sertis, quæ superant Hymetti odorem.
 E. Orem! Sed studij laboriosa
 Te deinceps quoq; cura tangat. E. angat.
 Nec cepto in stadio, sinas calorem
 Extingui, sit ut ut molestus. E. estus.

IX. IODOCVS VVALDISIVS
ALENDORPHENSIS.

Sapph. Cui sacrum laurum hanc nitidam & tenellam?
 Nempe IODOCO nitido & tenello.
 VVALDISI textam manibus Dearum
 Sume corollam.
 O Camenarum decus! ô laborum
 Dulce lenimen iuueni paratum
 Impigro! cingit malè feriatos
 Nulla corona

Scilicet

CANDIDATORVM.

27

Scilicet fruges Cereris suaves,
Et Methymnai laticem racemi
Prorsus ingrato capit ore, qui non
Hauit amara.

X. MARTINVS VILMARVS
INNENHVSENSIS.

Hæc ego Martino tam bellula premia dono,
Præmia pro duris studiorum in munere curis.
Ne tentes rursus ceptum dimittere cursum,
Nec tibi consuetam studeas delinquere metam,
Hunc habeas morem, non detrectare laborem.
Sic VILMARE viris olim annumerabere miris,
Qui pietate graues sunt & grauitate suaves.

XI. ANTONIVS PISTORIVS
ZIGENHANENSIS.

Ruris colonus arua fodiat anxius,
Et pinguem scabro vomere sulcet humum.
Trahet faber fabrilia: pistor sapius
Pistrinum visat: Res age quisq; tuas.
Phæbi satelles non sit pistor aut coquus,
Nec sinat illicito membra labore premi.
Volve & reuolve doctiorum codices
PISTORI, & ceptam currere perge viam.
En premium tui laboris, lauream,
Hac caput ornari iussit Apollo tuum.

Iamb.
Trim. &
Pentam.

XII. PHILIPPVS VVENTZIVS
MARPVGENSIS.

Te quia GVENTZI — Ordo PHILIPPE
Tangit, equorum — — Dulcis amator;

Adon.

SUMME

*Sume coronam, — — Premiaphæbi,
 Premia magno — — Digna labore.
 Curam & amorem — (Hortor) equorum
 Linque: librorum — Suscipe curam.*

XIII. HERMANNVS AGRICOLA,
 FRITZLARIENSIS.

Hexam.
 & Iamb.
 trim. *Agricola huc adsis, medio qui limite curris,
 Et sertulo frontem nitente cingitor.
 Nimirum medium, quodq; inter utrumq;, probatur:
 Medioq; colleitur tutissimè omnium.
 Qui medium delinquit iter, non tramite currit
 Stabili. Icarus volens volatu vincere
 Aërias volucres, pennarum vincula adusis
 Sole, & fluentis nomen Icaris dedit.
 Si medium seruasset iter Clymeneia proles,
 Non occidisset igne tacta fulminis.*

XIV. PHILIPPVS HVGIVS
 BORCANVS,

*Opes auarus congerat improbas,
 Pauonis alter turgidus explicet
 Caudamq;, cristatumq;, tollat
 More vpupæ caput arrogantis.
 His de beatos præsidys putent,
 Fictaq; mentem leticia efferant:
 Ingloria hac vota vna plebis
 Degeneres animos fatigent.
 Turectiori curris HVGI via,
 Liquore sedans Gorgoneo sitim:
 Postponis eternis caduca,
 Et super addis honorem honori.*

Hinc

*Hinc te Camena flore beant nouo,
Lauriq; sertum nobilis applicant
Fronti venusta: Graticq;
Ad cytharam celebrant choreas.*

*Sic perge HVGI, sic ibis ad aethera:
Virtute gaude, maeste animi bonis.*

*„Nescit paludis diua virtus
„Ad Stygie penetrare manes.*

XV. IOANNES HOSTENERVS
FRANCOMONTANVS.

*Et te, sororum IANE laus Heliconidum,
Ad foeta Musis loca rudem duxit manu
Pallas benigna: & dum te nulla tedia
Frangunt, nec ingemis laborum pondero
Pressus, nouis iubent te ornari honoribus,
Et flore cingi non morituro verticem.*

Iambe.
Trim.

XVI. ZACHARIAS RAVCH
MARPURGENSIS.

*Et tu Zacharia virgineam cape
Laurum, laboris premium.
Verum heus alterius nominis immemor
Non durus, asper, aut scaber
Sis vlli moneo: sed memor ominus
Preces memento fundere,
Quae fumi similes sidera torqueant,
Donec te Deus exaudiat.*

1. Asclep.
Chori-
amb.
2. Dimet.
Iamb.

XVII. GEORGIUS CANCRINVS
TREISENSIS.

*Regreditur Phæbus per adusti sidera Cancri:
Adsis, qui Cancri nomina nota refers.*

Elega.

E

Phæbus

*Phæbus amat Cancrum: quia nominis immemor, urget
Rectum iter, & telam texere continuat.*

Hem tibi fragrantem lauri Cancrine corollam:

Te beat hac Phæbo terna monente Charis.

„ *Tardigradi si quis seruet vestigia Cancri,*

„ *Non merces, non hunc gloria dia manet.*

XVIII. CONRADVS WETZELIVS

GEISMARIENSIS.

Iam cura quiesce, laborq;

Vehemens suspendere paulum.

„ *Nemo sua membra fatiget:*

„ *Requies reparatio vitæ est.*

Curas, studia, atq; labores

Tandem laus, gloria, merces

Ambit, comitatur, honorat.

Pulcra hæc variatio rerum est.

Pro curis atq; labore

WETZELI *cape frontis honorem*

Charitum per amabile sertum:

Gratesq; exolve Camænis.

Acue ingeniumq; stylumq;

Vt nomen cedat in omen.

„ *Collatio mutua fulget.*

„ *In cotibus ingenijsq;*

XIX. CASPARVS NAW

MARPURGENSIS.

Non veris nitidi gratia gratior:

Non fessis sopor in gramine dulcior:

Non sic Hybla apibus mella trahentibus

Arridet, nec Athos sic lepores mouet:

CANDIDATORVM.

Vt dulces tibi sunt Castalides Dea,

CASPAR Pierij delitiæ chori.

Nunc ergò decoret tempora laurea

Bacca: hæc primus honos; aurea proximus.

XX. IACOBVS HVGO

ALLENDORPHENSIS.

Nunc flore crines impediam sacro

HVGO tuos. Hem sumito lauream

Intactam anili pollice: Gratia

Hanc nexuerunt arte noua tibi.

Hic te virentem flos Charitum bect,

Diffundat & se multiplici coma:

Vt, cum senescis, pomifer adferat

Autumnus horti commoda plurima.

XXI. THEODORICVS CRATO

GERAVIENSIS.

DOROTHEE ô Charitum, Aonidum, Phæbiq; satelles,

Dignum tuo fer nomine

Munus & omine.

Te quia muneribus Charites Musq; beârunt

Gratas putabis Gratas,

Thespiades piæ.

Vade, tuoq; Dei compensa munere donum,

Erisq; Teódωp & modo

Qui Θεόδωp & es.

XXII. EBERHARDVS HARDERVS

MARPVRGENSIS.

EBERHARDE, qui ferocis

Verris vocare robur,

Nesiferox, nec ira

Refer vel ore verrem:

Anacre-
ont.

E 2

Cicur,

*Cicur, laboriosus,
Phæbiq; sis alumnus.
En quam venusta bacca
Frontem tegat venustam!
,, Lauri corolla primi
,, Gestamem est honoris,
,, Aurumq; subsequentis.*

XXIII. CONRADVS GALLVS

BORCANVS.

Metrum
Glyconi-
um.

*Nunc te Galle voco, tuum
Cincturus caput elegans
Serto Palladis optimo.
,, Ne pennis nimium tuis
,, Fretus, celsa nimis petas.
Nam solis facibus micans
Iam nunc Cancer inestuat.
Quin omnem Thrasybule reus
Sanis consilijs rege:
Ut vel consilijs probe
Audax vel catus audias.
Nec somnus facilis nimis
Noctu lumina sopiat.
,, Non vir consiliarius
,, Noctem dormiet integram.*

XXIV. PETRVS HECHLERVS

ZVINGENBERGENSIS.

1. Saph.
2. Glycō.

*Qui ferè cyclum bone PETRE claudis,
Aufer munus Apollinis.
Ut rudes lanae benè carminantur:
Sic HECHLERE tui memor*

Nomi-

CANDIDATORVM.

33

Nominis, te ipsum sine carminari,
Et peccati atq; dolariet:
Sordis ut purus niteas, & ultro
Te vestiget adorea.

XXV. ANDREAS STOSSING
NIDENSTEINENSIS.

Exulta ANDREA Musis, bona verba precare
Phæbo studiorum præfidi,
Quem penes est ornare bonos, & spernere segnes.
Te Baccalaureum creo,
Et simul admoneo, iacere ut fundamenta pergas:
Sic bacca fiet aurea.

1. Hexam.
2. Iamb.
Dim.

XXVI. PETRVS WAGNERVS
FRANCOMONTANVS.

Rerum omnium perfectio finis dicitur:
Finis rei dat nomina.
Cum fine planè exordium coïncidit.
Non integer vocandus est
A Solis ortu vel medio cursu dies:
Sed finis integrat diem.
Quid ergo acerbius, WAGNERE, ringeris,
Quod imus orbem perficis?
Quin ades, & aufer, quod te dignum iudicat
Apollo, sertum laureum
En nactus es cum primo & cum medio parens
Gradum, paremque adorem.
Non peior es, quia ultimus: nec dignior
Qui primus exit, aut locum
Medium tenet. Gradu atq; honore sunt pares
Primus, secundus, ultimus.

1. Iamb.
Trim.
2. Dim.

E 3

EXHOR-

EXHORTATIO AD PROMOTOS ET RELIQUOS IUVENES STUDIOSES.

QUOD superest, hortor lauro Parnaside cinctos,
Vt Spartam exornet quisq; labore suam.
Omnia solerti vendunt Dij dona labore:
Et Labor & Virtus munit ad astra viam.
Virtutis salebrosa via est, atq; ardua cliuis,
Difficilis, praeceps, undiq; septa rubis.
Sunt fructus dulces, radix Virtutis amara:
Doctrinae ad limen cura laborq; sedent.
Vos etiam reliqui, quos fama huc usq; recondit,
Virtutum memoris inuigilate libris.
Pellite desidias atq; otia marcida luxu:
,, Otia sexcentis dant alimenta malis.
Huc (moneo) vos deducant vestigia, dextro
Quo tendit cornu littera Pythagorae.
Sic laudemq; decusq; sibi immortale parabit
Quisq;: & defuncti fama superstes erit.
Hoc firmumq; ratumq; velit ter maximus orbis
Auctor, cui laudes guttura nostra sonant.

F I N I S.

AD LECTOREM.

ΚΑὐτίω ὄσις ἔγνωσ βίβλον, φίλε ὦ ἀναγνώστης,
 Ταῦτ' ἐπανορθώσης, ὅσ' βίβλῳ ᾧδε ἔχει,
 Ἐγὼ γὰρ ἠγήσοι συγγραμμόεσσι μοι τόδε· ἔγχε
 Ἴσχε πάνθ' ὄρα φη ὄμμασιν Ἄργος ἑοῖς.
 Καὶ μετέπειτα, γέμισ πέλιφ ὡς, πεποιηκότι κείνῳ
 ἀμπόλλῳ ἐξ σοῦ γήθεσ οἶδε χάλειν.

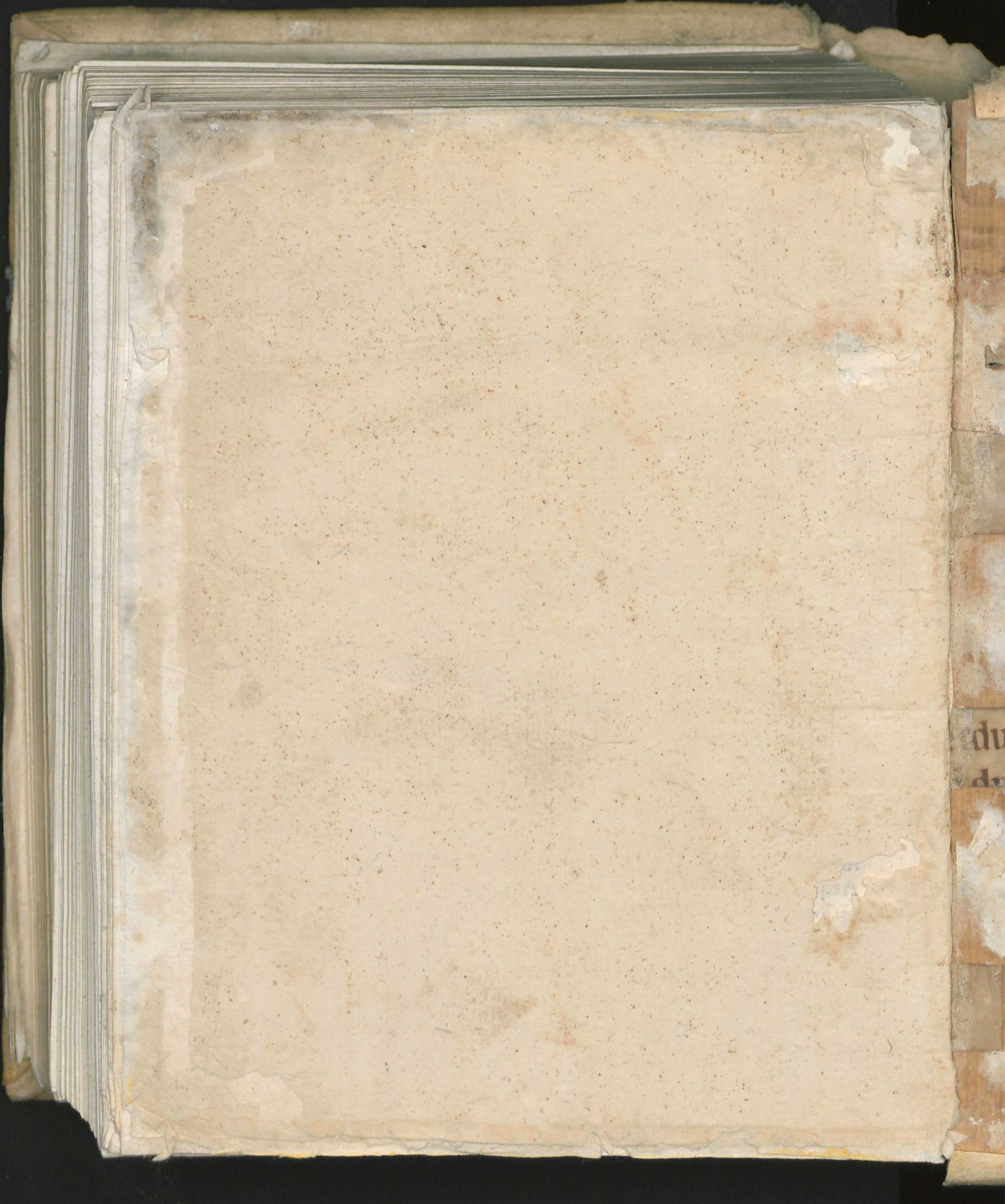
LATINE SIC:

HAs, tibi quas praesens commonstrat pagina, mendas
 Expungas calamo, lector amice, rogo,
 Atq; hoc donandū reputes mihi tute; nec unquam
 Argo vel licuit cernere cuncta probe.
 Quod superest, meritas Autori soluto grates,
 Optans, Nestorios viuat ut ipse dies.

EMENDANDA.

In titulo Orationis lin. 9. deleatur, & pag. 1. l. 18. ἀρετῆς. p. 2.
 l. 14. Pythagora. l. 16. τί. l. 26. tentarent. Logica & c. p. 3. l. 2.
 videtur. l. 10. pro vestram, lege, videlicet. l. 11. pro ut, lege, at. p. 4.
 l. 11. Quae. p. 5. l. 26. pro quidam, lege, quemadmodum. p. 7.
 l. 20. & 22. pro quidā, iterum lege, quemadmodū. p. 8. l. 12. post
 vocem mirabiles, deest, fuissent: Ibidem veneratione. p. 9. l. 8.
 Goarum. p. 10. l. 2. Semideos. l. 5. sibi, potestate. p. 11. l. 6. dela-
 pfas. pag. 13. lin. 24. ἐκφωνήσης. l. 25. ponis. p. 17. l. 7. eiusmodi.
 p. 18. l. 20. iuge. p. 20. l. 12. epistolas. p. 23. l. 20. coronati. p. 24. l. ult.
 in tertijs. p. 26. l. 23. sacrem. p. 27. l. 2. pro Et Methymnæi, lege,
 Atq; odorati. pag. 28. lin. 23. Hisse. pag. 29. l. 26. Donec DEVS
 &c. p. ult. l. 13. inuigilate.

155767

AB: 155767

ducam
dn̄i 71

ULB Halle

3

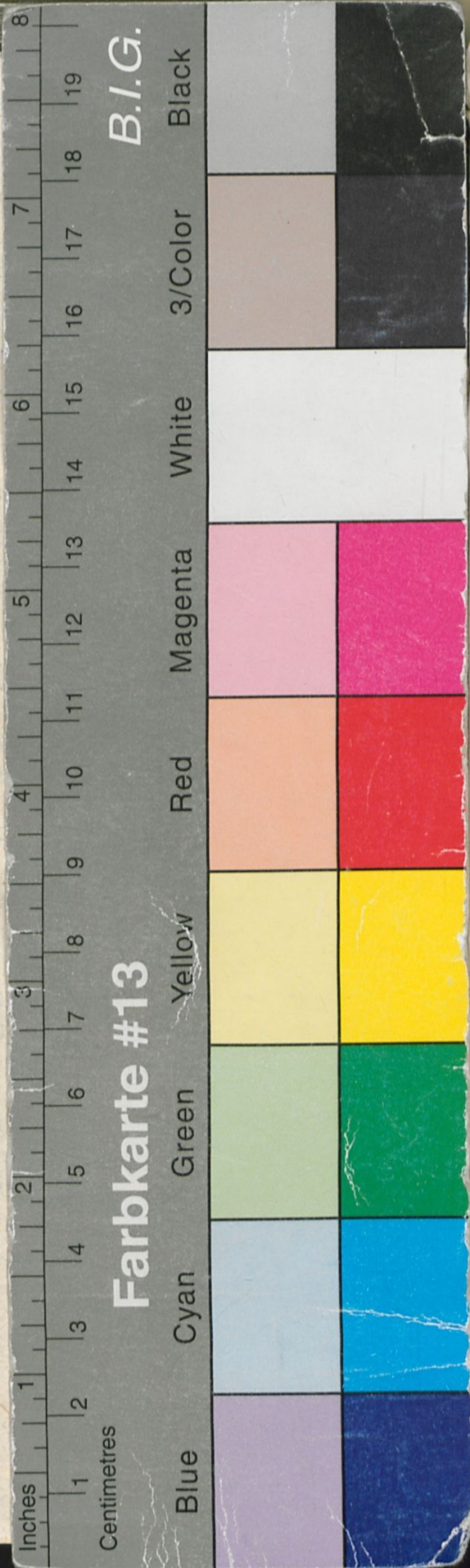
004 975 669

SO WIL ICH LEB SPRECHT
VNSER GOYT WIL ICH NI

ORATIO
PRO DEFENSIONE
LVTHERI LVTHERA-
norumque doctrina:

OPPOSITA

ORATIONI ALBERTI
HVNGERII ESVITICAE SE-
CTÆ PROFESSORIS ET PROCANCEL-
larij & Academiae Ingolstadiensis, in qua malitiosè conatus
est Theologiam Lutheri, Caluini, aliorumq; , vt ipse ait,
Nouatorum, cum Philosophia Epicuri sic comparare, vt
tandem petulanter asserere haud vereatur, Lutheranismum
nil aliud esse quàm perfectum Epicureismum,
& contra Epicureismum, nil aliud quàm
imperfectum Lutheranismum.

HABITA VERO MARPVRGI IN
SOLENNI XXVI. BACCALAVREO-
RVM RENVNCIATIONE,
AB
OTHONE GVALTPERIO D. GRÆ-
carum hebræarumq; literarum
Professore.

ANNO, M. D. XC.

bb: III. f